

Handläggare
Anne-Sofie Ohlsson
Telefon: 08-50811500

Till
Servicenämnden 2018-03-20

Förslag till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021

Remiss från kommunstyrelsen (dnr 154-2048-2017)

Förvaltningens förslag till beslut

Servicenämnden återoppar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anna-Karin Sandén
T.f. förvaltningschef

Sammanfattning

Stockholms stads program mot ANDT syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk. Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska, så långt som möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda. Insatser för att skydda barn och unga mot eget och andras bruk av ANDT utgör grunden i programmet precis som i den nationella politiken.

Förvaltningen stödjer förslaget till Stockholms stads program för ANDT-politiken. Programmet är tydligt strukturerat och delmålen och förslagen till aktiviteter ger stöd i hur nämnderna kan formulera egna aktiviteter för det fortsatta arbetet.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom staben. Jämställdhetsanalys har utförts enligt stadsledningskontorets direktiv.

Ärendet har behandlats på förvaltningsgruppen 2018-03-13.

Bakgrund

Socialnämnden och utbildningsnämnden har på uppdrag av kommunfullmäktige reviderat stadens ANDT-program (alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksprogram) då den förra programperioden sträckte sig till och med 2012. Arbetet har genomförts av socialförvaltningen i samarbete med utbildningsförvaltningen. Socialnämnden har godkänt förslaget till reviderat program 2017-12-12 och överlämnat ärendet till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till servicenämnden m fl. för yttrande senast 2018-03-30.

Sammanfattning av remissen

I förslaget till program redovisas inledningsvis hur ansvaret för ANDT-politiken är fördelat. Regeringen är ytterst ansvarig för den nationella ANDT-politiken. Länsstyrelsen i Stockholms län är den centrala aktören för samordning av ANDT-arbetet på regional och lokal nivå. På lokal nivå har kommunerna en central roll. Flera av de insatser som görs för att minska tillgänglighet, främja och förebygga samt erbjuda stöd och vård är kommunens ansvar.

Stockholms stads program mot ANDT syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk.

I programmet redovisas en sammanfattning av resultatet från en kartläggning vad gäller konsumtion och skador av ANDT i Stockholms stad. Kartläggningen beskriver såväl nuläge som utveckling under den senaste 10-15 åren. Kartläggningen utgör en utgångspunkt för programmet tillsammans med tillgänglig forskning och kunskap inom området. Viktiga erfarenheter och kunskaper har även inhämtats från många av stadens medarbetare och samarbetspartners.

Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska, så långt som möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda. Insatser för att skydda barn och unga mot eget och andras bruk av ANDT utgör grunden i programmet precis som i den nationella politiken.

Det övergripande målet för programmet är *en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk.*

I programmet finns sex långsiktiga mål:

- Mål 1: Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska
- Mål 2: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska
- Mål 3: Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska
- Mål 4: Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet
- Mål 5: Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska
- Mål 6: En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt

Under varje långsiktigt mål listas prioriterade delmål. Stadens nämnder och bolag ska konkretisera och arbeta in programmets delmål i sina verksamhetsplaner (ILS¹). Jämlikhetsperspektiv, HBTQ- perspektiv, barnrättsperspektiv och jämställdhetsperspektiv är viktiga perspektiv som ska genomsyra arbetet.

Verksamheterna ska i sin ordinarie planering själva konkretisera vilka aktiviteter de behöver genomföra samt hur de ska samverka med andra aktörer för att nå stadens mål.

I programmet är det angivet vilka nämnder och bolag som är ansvariga för genomförande och uppföljning av programmet. För många av målen och delmålen är det utbildningsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna som är ansvariga. För ett av delmålen är alla nämnder ansvariga. Det gäller delmål 1.1 *Arbetstiden i stadens verksamheter är rökfri och gäller samtliga medarbetare i enlighet med 2010 års beslut i kommunfullmäktige.*

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen stödjer förslaget till Stockholms stads program för ANDT-politiken. Programmet är tydligt strukturerat och delmålen och förslagen till aktiviteter ger stöd i hur nämnderna kan formulera egna aktiviteter för det fortsatta arbetet.

För servicenämndens del är det framförallt mål 1 *Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska* och delmål 1.1 *Arbetstiden i stadens verksamheter är rökfri och gäller samtliga medarbetare i enlighet med 2010 års beslut i kommunfullmäktige* som har en direkt beröring med servicenämndens verksamhet och ansvar som arbetsgivare.

Förvaltningen välkomnar att kommunfullmäktiges beslut från 2010 om rökfri arbetstid får en tydlig koppling till stadens ANDT-arbete. I programmet finns även förslag på en aktivitet som avser mål 1 *Frågor om rökning tas med i alla checklistor avseende tillsyn av lokaler och platser som enligt tobakslagen är rökfria miljöer*. Här har miljö- och hälsoskyddsnämnden fått ett särskilt uppföljningsansvar utifrån tobakslagen. Förvaltningen menar dock att det kan finnas anledning att överväga om inte alla förvaltningar bör ha med frågan om rökning i sitt systematiska arbetsmiljöarbete, till exempel i checklistorna för fysiska skyddsronder. Idag ser det litet olika ut, vissa har med det, andra inte.

Även mål 3 *Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska* omfattar nämndens ansvar som arbetsgivare. Det målet tar bland annat sikte på vikten av att tidigt upptäcka risk- och missbruksproblem hos medarbetare. Som framhålls i programmet så kan tidig upptäckt av ANDT-problem hos medarbetare och stödjande insatser minska både det personliga lidandet och sjukfrånvarotalen.

Kontaktcenter Stockholms uppdrag är bland annat att ge service och vägledning till stadens olika verksamheter. Här kan Mål 4 *Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet* ha bäring på verksamheten. Programmets utgångspunkt är framförallt barn och unga. Kontaktcenter har uppdrag inom såväl förskola som skola och kan därmed vara en viktig kanal för att informera om det arbete som bedrivs i staden och vart man ska vända sig för mer hjälp och information.

Jämställdhetsanalys

Enligt kommunfullmäktiges beslut ska nämnder och bolagsstyrelser i samband med beslutfattande göra en jämställdhetsanalys. Beslutsunderlag, exempelvis tjänsteutlåtanden, ska där det är relevant innehålla en jämställdhetsanalys.

Förvaltningens har genomfört en analys och konstaterar att förslaget till ANDT-program understryker vikten av att såväl jämställdhetsperspektivet som andras viktiga perspektiv genomsyrar arbetet för att nå programmets mål. Vidare att målen riktar sig till män och kvinnor, pojkar och flickor. De förslag till indikatorer som finns i programmet är också utformade så att de följs upp genom könsuppdelad statistik.

Bilagor

1. Förslag till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken för 2018-2021 inklusive underbilagor
 1. 1 Definitioner och begrepp
 1. 2 Tabell med programmets mål samt förslag på indikatorer
 - 1.3 Kartläggning Stockholms stad 2017, Konsumtion och skador av ANDT
 - 1.4 Framgångsfaktorer för lokalt förebyggande arbete
2. Socialförvaltningens tjänsteutlåtande